

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 грудня 2014 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у господарських справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Кривенка В.В.,

суддів: Барбари В.П., Берднік І.С., Гуля В.С., Гусака М.Б., Гриціва М.І., Ємця А.А., Жайворонок Т.Є., Колесника П.І., Коротких О.А., Кривенди О.В., Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Потильчака О.І., Самсіна І.Л., Терлецького О.О., Шицького І.Б., –

розглянувши у письмовому провадженні справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Інститут соціальних технологій» (далі – ТОВ) до Львівської міської ради (далі – Міськрада), виконавчого комітету (далі – виконком) міськради, Львівського державного інституту новітніх технологій і управління імені В'ячеслава Чорновола (далі – Інститут), управління земельних ресурсів у м. Львові, треті особи: відкрите акціонерне товариство «Концерн Електрон» (далі – ВАТ), Національний університет «Львівська політехніка» (далі – Університет), Головне управління Державного комітету України по земельних ресурсах у Львівській області, про скасування ухвал Міськради, рішення виконкому Міськради та державного акта на право постійного користування земельної ділянкою,

в с т а н о в и л а :

У квітні 2010 року ТОВ звернулося до суду з позовом, у якому з урахуванням уточнення позовних вимог просило скасувати: ухвалу 9-ї сесії 5-го скликання міськради від 17 квітня 2008 року № 1756; ухвалу 10-ї сесії 5-го скликання Міськради від 10 липня 2008 року № 1956; рішення виконкому Міськради від 19 вересня 2008 року № 970; державний акт від 1 серпня 2008 року серії ЯЯ № 177022 на право постійного користування Інститутом земельною ділянкою по вул. Генерала Т. Чупринки, 130 у м. Львові.

На обґрунтування позовних вимог зазначило, що спірні ухвали, рішення та державний акт видані з недотриманням земельного законодавства, порушують права ТОВ і ВАТ як користувачів земельної ділянки та власників розташованих на ній будівель і споруд.

Суди встановили, що ухвалою 9-ї сесії 5-го скликання Міськради від 17 квітня 2008 року № 1756 Інституту погоджено місце розташування земельної ділянки та надано дозвіл на виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею 0,1720 га на вул. Генерала Т. Чупринки, 130 у постійне користування для будівництва житлового будинку для викладачів Інституту за рахунок земель житлової та громадської забудови; зобов'язано Інститут у тримісячний термін подати в установленому порядку проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для затвердження Міськрадою.

Ухвалою 10-ї сесії 5-го скликання Міськради від 10 липня 2008 року № 1956 Інституту затверджено проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надано земельну ділянку площею 0,1720 га на вул. Генерала Т. Чупринки, 130 у постійне користування для будівництва житлового будинку для викладачів Інституту за рахунок земель житлової та громадської забудови за функцією використання – землі житлової забудови. Інститут зобов'язано у місячний термін виготовити і зареєструвати Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою.

Виконком міськради рішенням від 19 вересня 2008 року № 970 дозволив Інституту проектування п'ятиповерхового житлового будинку (п'ятий поверх – мансардний) з офісними приміщеннями та вбудованими автостоянками на вул. Генерала Т. Чупринки, 130 для викладачів інституту; на Інститут поклав обов'язок у встановленому порядку отримати у департаменті містобудування вихідні дані для проектування п'ятиповерхового житлового будинку з офісними приміщеннями та

вбудованими автостоянками, а також розробити у ліцензованій проектній організації робочий проект та погодити його у департаменті містобудування.

На підставі ухвали 10-ї сесії 5-го скликання Міськради від 10 липня 2008 року № 1956 Інституту видано державний акт на право постійного користування земельною ділянкою площею 0,1720 га по вул. Генерала Т. Чупринки, 130 у м. Львові від 1 серпня 2008 року серії ЯЯ № 177022 (для будівництва житлового будинку для викладачів Інституту).

Франківський районний суд міста Львова постановою від 16 вересня 2011 року, залишеною без змін ухвалою Львівського апеляційного адміністративного суду від 5 квітня 2012 року, позов задовольнив.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 4 червня 2014 року рішення судів попередніх інстанцій залишив без змін.

Ухвалюючи таке рішення, суд касаційної інстанції погодився із висновком судів попередніх інстанцій про те, що всупереч вимогам статей 123, 125 Земельного кодексу України з ТОВ і ВАТ, які є власниками об'єктів нерухомості, що знаходяться на земельній ділянці, щодо якої виник спір, не погоджено проект відведення цієї земельної ділянки, чим порушено їх права та інтереси.

Не погоджуючись із ухвалою Вищого адміністративного суду України, Університет звернувся із заявою про її перегляд Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС).

На обґрунтування заяви додав копії ухвал Вищого адміністративного суду України від 1 жовтня 2013 року (справа № К/800/16182/13), 1 квітня 2014 року (справа № К/800/13177/13) та постанови Вищого господарського суду України від 6 серпня 2013 року (справа № 5015/856/12), які, на думку Університету, підтверджують неоднакове правозастосування.

Ухвалою від 20 жовтня 2014 року Вищий адміністративний суд України допустив цю справу до провадження Верховного Суду України виходячи із того, що у цьому випадку має місце неоднакове застосування судами касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції норм матеріального права, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у господарських справах Верховного Суду

України виходить із такого.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (далі – Конвенція) кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.

Європейський суд з прав людини у справі «Zand v. Austria» від 12 жовтня 1978 року вказав, що словосполучення «встановлений законом» поширюється не лише на правову основу самого існування «суду», але й на дотримання таким судом певних норм, які регулюють його діяльність. Поняття «суд, встановлений законом» у частині першій статті 6 Конвенції передбачає «усю організаційну структуру судів, включно з «...» питаннями, що належать до юрисдикції певних категорій судів «...». З огляду на це не вважається «судом, встановленим законом» орган, котрий, не маючи юрисдикції, вирішує спір, що підлягає розгляду судом іншої юрисдикції.

Відповідно до частини другої статті 2 КАС до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок судового провадження.

Розглядаючи справу, суди всіх інстанцій виходили з того, що спір у цій справі є публічно-правовим та належить до юрисдикції адміністративних судів.

На думку колегії суддів, такий висновок не ґрунтується на правильному застосуванні статті 6 Конвенції стосовно «суду, встановленого законом».

Так, суди при вирішенні справи встановили, що позивач звернувся до суду з вимогами про захист своїх цивільних прав, оскільки передача третій особі спірними рішеннями відповідача у постійне користування земельної ділянки для будівництва житлового будинку призведе до незаконного позбавлення його права власності на розташовану на цій земельній ділянці будівлю.

На думку колегії суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у господарських справах Верховного Суду України, спір щодо захисту цивільних прав, що виникають із земельних відносин, має не публічний, а приватно-правовий характер, а тому вирішення таких спорів не належить до юрисдикції адміністративних судів.

Беручи до уваги те, що визначальним принципом здійснення правосуддя в адміністративних справах є принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі і

обов'язок суб'єкта владних повноважень доказувати правомірність своїх дій чи рішень, на відміну від визначального принципу, зокрема, господарського судочинства, який полягає у змагальності сторін, суд, який розглянув справу, не віднесена до його юрисдикції, не може вважатися «судом, встановленим законом» у розумінні частини першої статті 6 Конвенції.

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегії суддів Судової палати в адміністративних справах та Судової палати в господарських справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а:

Заяву Національного університету «Львівська політехніка» задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України 4 червня 2014 року скасувати, а справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ

Спір щодо захисту цивільних прав, що виникають із земельних відносин, має не публічний, а приватно-правовий характер, а тому вирішення таких спорів не належить до юрисдикції адміністративних судів.

Беручи до уваги те, що визначальним принципом здійснення правосуддя в адміністративних справах є принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі і обов'язок суб'єкта владних повноважень доказувати правомірність своїх дій чи рішень, на відміну від визначального принципу, зокрема, господарського судочинства, який полягає у змагальності сторін, суд, який розглянув справу, не віднесена до його юрисдикції, не може вважатися «судом, встановленим законом» у розумінні частини першої статті 6 Конвенції.